
הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד קיץ תשע"ו 2016

סמל שאלון: 11281

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

1. א. לפי חביב (כותב טקסט 1):

הפגיעה בסביבה - ייצור מזון מעובד, שהוא המזון העיקרי הנצרך בימינו, הוא בזבזני יותר מבחינת הסביבה כיוון שלייצורו נדרשים משאבים נוספים מעבר לייצור מזון טרי. הוא גורם לפליטת גזי חממה, בזבוז מים, זיהום מקורות מים, ובירוא יערות לצורך מרעה.

הפגיעה בבריאות האדם – צריכת יתר של שומנים, סוכרים וכימיקלים המצויים במזונות מתועשים נקשרת לעלייה בשכיחות של השמנה, מחלות לב וסרטן.

לפי אוסטרייכר (כותב טקסט 2):

הפגיעה בסביבה – סגנון החיים המודרני של האדם מביא לצריכה מוגברת של משאבי הטבע בקצב גבוה מן הקצב שכדור הארץ יכול לחדשם וליצירת פסולת בקצב גבוה מן הקצב שהיא מתפרקת.

הפגיעה באדם – תזונה שמבוססת על מזון מתועש משפיעה לרעה על מערכות גוף התומכות בחיינו, כגון: מערכת העצבים, מערכת הנשימה מערכת העיכול וכדומה.

ב. המלצתם המשותפת של הכותבים היא לעבור לתזונה בת קיימה – להטמיע בציבור הרגלי אכילה נכונים שיסייעו לו לשמור על הבריאות ויהיו טובים לסביבה. כך ננהג באחריות כלפי המערכות החיוניות לקיום גופנו וסביבתנו כאחד.

2. (1) טקסט 2 מרחיב בעיקר היבט אחד המובא בטקסט 1.

(3) טקסט 3 מוכיח את הנאמר בטקסט 1.

3. א. הבעיה המוסרית בניסיון "להיכנס לצלחת" היא שניסיון זה מקטין את האוטונומיה של האדם בבחירת המזון שנכנס לגופו, והיא מטפחת אשליה של בחירה עצמית.

ב. שיטתו של חביב היא חינוך לתזונה בת קיימה, בעיקר של הדור הצעיר, שיביא להקניית הרגלי אכילה בריאים להם ולסביבה שיישארו איתם לאורך זמן. שיטתו של חביב נבדלת משיטותיהם של הגורמים האחרים כיוון שהיא מבוססת על הגברת המודעות והבחירה העצמית האמתית. לעומת חביב הגורמים האחרים מקטינים את המודעות של האדם ומטפחים אשליה של בחירה עצמית על ידי אמצעי שכנוע משוכללים.

4. משפט מטקסט 1 - "כדי להמשיך להתקיים על פני כדור הארץ וגם לאפשר קיום של יצורים אחרים, מוטל עלינו ללמוד ולחקור את המאפיינים של מארג החיים על פני כדור הארץ ולשאוף להבנה עמוקה של התהליכים הפוגעים בשיווי המשקל של מארג זה"

משפט מטקסט 2 – "בעודנו מכלים מערכות אקולוגיות שלמות בזו אחר זו, אנו פוגעים אנושות ב"שירותי תמיכת החיים" שהן מספקות לנו"

"אם חפצי חיים אנו, מוטלת עלינו החובה לנהוג באחריות כלפי המערכות החיוניות לקיום גופנו וסביבתנו כאחד".

(קיימות אפשרויות תשובה נוספות)

חלק שני – לשון

פרק א: חובה – שם המספר ומילות היחס

6.

- תשעה עשר ביולי ; בחדר מספר מאה ואחת
- למקום ה- שלושים ושלושה
- פי שניים
- יש כ- מאה עשרים ושבע קלוריות וכ- שישה אחוזי שומן.

7. א.

- אצלם
- מכס

ב.

- מפניהם
- עמם

פרק ב: תחביר

8. א. (1) I. משפט איחוי (מחובר)

II. משפט פשוט

III. משפט מורכב

IV. משפט מורכב

(2) I. איבר א'

[תעשיית הבשר גורמת לפליטה של גזי חממה, לבזבוז מים, לזיהום

מקורות המים ולבירוא יערות לצורך מרעה], ולפיכך

איבר ב'

[היא נחשבת לתעשייה מזהמת].

III. פסוקית נשוא

השאלה היא [אם תזונה בריאה היא גם תזונה בת-קיימה].

IV. סגנון החיים המודרני לא יוכל להתקיים לאורך זמן

פסוקית תיאור (סיבה)

פסוקית לוואי

{[מפני שהוא גורם להשמדת התשתית [הנדרשת לקיומו].]}

- ב. (1) קשר של ניגוד / הסתייגות.
- (2) איבר ב': תחושת האוטונומיה הזאת אינה אלא אשליה.
- (3) רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה בלבד.

9. א. (1) משפט I – הביטוי המכליל: אותות הפורענות האקולוגית

תפקידו התחבירי במשפט: נושא

משפט II – הביטוי המכליל: ה"יצרנים"

תפקידו התחבירי במשפט: נושא

משפט III – הביטוי המכליל: חומרים

תפקידו התחבירי במשפט: מושא

(2) תמורה (מפרטת/כוללת)

ב. כדי להתקיים בני האדם זקוקים לתנאים מסוימים: טווח טמפרטורות מצומצם, לחץ אטמוספרי מתאים, אוויר ראוי לנשימה ועוד.

ג. המשפט מקבץ בתוכו שלושה משפטים פשוטים:

- גידולים חקלאיים בגן ירק בבית הספר הם התנסות שבכוחה לחנך לערכים בתחום התזונה.

- בישול במטבח הוא התנסות שבכוחה לחנך לערכים בתחום התזונה.

- אכילה משותפת היא התנסות שבכוחה לחנך לערכים בתחום התזונה.

10. א. (1)

- המשפט הראשון : משפט מורכב
- המשפט השני : משפט איחוי (מחובר)
- פסוקית תיאור (סיבה)
הדוח הוא מסמך בעל חשיבות רבה [משום שהוא מתווה את מדיניות התזונה של גופים מרכזיים בשלטון האמריקני].
- איבר א' איבר ב'
[זהו מסמך חשוב], אך [הוא אינו מחייב את כל המדינות].
- (2) הדוח הוא מסמך בעל חשיבות רבה משום שהוא מתווה את מדיניות התזונה של גופים מרכזיים בשלטון האמריקני. זהו מסמך חשוב, אך הוא אינו מחייב את כל המדינות.

(3)

- הדוח
- שימוש במאזכרים תורם ללכידות ולקישוריות של הטקסט.

ב. (1)

- משפט I
- משמעות משותפת של המילה "יש" בשני המשפטים האחרים: צריך (משמעות מודאלית).
- (2) חינוך לתזונה בריאה ובת קיימה משפיע רבות על הרגלי האכילה.

11. א. (1) הולך וגובר = לוואי

רעבים = לוואי

משתלט = נווא

משולחי = לוואי

זורע = נווא

(2) בעקבות צורך ; בצעדי ענק

ב. (1)

- לצרוך
- מרבית הילדים ביקשו מהורים: "צרכו מזון בריא בלבד."
- מרבית הילדים ביקשו מההורים: "תנו לנו לצרוך מזון בריא בלבד."

(2)

- בשבוע הבא יתקיים יום עיון על מיזם התזונה הבריאה **בבאר שבע**.
  - לוואי ; תיאור (מקום)
  - תיאור
  - בשבוע הבא יתקיים בבאר שבע יום עיון על מיזם התזונה הבריאה.
- או :

לוואי

בשבוע הבא יתקיים יום עיון על מיזם בבאר שבע בנושא התזונה הבריאה.

12. א. חוקרים טוענים / גורסים: חינוך לתזונה נכונה בגן ישפר את הרגלי

האכילה של הילדים.

פסוקית נושא

ב.

ממחקר חדש עולה [כי חינוך לתזונה נכונה בגן תורם להקניית הרגלי אכילה נכונים לילדים].

ג. (1) I. הסגר

II. מושא

(2) התרומה של ההסגר: הערה של הדובר / ציון מקור המידע / הבעת

עמדה.

(3)

- משפט מורכב.

פסוקית לוואי

- יש גננות [אשר אינן מאמינות לדברי עורכת המחקר].

- יש = נושא אינן = אוגד

פרק ג: מערכת הצורות

13. א.

הפועל	השורש	הבניין
מוצפים	צ-ו-פ	הופעל
נכונים	כ-ו-נ	נפעל
להראות	ר-א-ה	נפעל
נובעת	נ-ב-ע	פעל (קל)
מערר	ע-ו-ר	פיעל
לגונן	ג-נ-נ	פיעל
מערים	ע-ר-ה	פועל
להוריש	ו-ר-ש	הפעיל

ב. מוצפים – הציף

נכונים – הכין

(קיימות אפשרויות נוספות.)

ג. הגנה / מגן / מגננה

ד. אראה

14. א.

גזרת חסרי פ"נ	גזרת ע"ע (הכפולים)
מגש	מגלה
תן	דם
נגידו	נאטו

ב.

מוֹד	חֻק	
מ-ד-ד	ח-ק-ק	שורש
פעל (קל)	פיעל	בניין
הווה	עבר	זמן
נסתר	נסתר	גוף

ג. I. משפט במשמעות I: החופש הגדול קָרַב ובא.

ניתוח הפועל במשמעות זו: שורש ק-ר-ב, בניין קל, זמן הווה, גוף נסתר.

II. משפט במשמעות II: אנא, קָרַב אליי את קערת הסלט.

ניתוח הפועל במשמעות זו: שורש ק-ר-ב, בניין פיעל, זמן (דרך) ציווי,

גוף נוכח.

15. א. (1) מילים בהן היו"ד היא שורשית: התניתם, מישור, חזאי

(2) הַתְּנִיתֶם – ת-נ-י/ה

מִישוֹר – י-ש-ר

ב. (1) דְּנָחָה: שורש ד-ו-ח

השורש נגזר מן השם דוּחַ.

מְתַעֵשׂ: שורש ת-ע-ש – שורש תנייני

ע-ש-י/ה << תעשייה << ת-ע-ש

שורש ראשוני שם עצם מתווך שורש תנייני

שְׁקַלֵּל: שורש ש-ק-ל-ל

השורש נוצר מהכפלת העיצור האחרון של השורש ש-ק-ל.

16. א. (1) הַפְּרַת חוּק – פ-ר-ר

הַחֲמַרְת הַעוֹנֵש – ח-מ-ר

הַסְרַת מַגְבְּלוֹת – ס-י-ו-ר

הַעֲלָאת מוֹדְעוֹת – ע-ל-י/ה

הַקְפַת הַבְּנִיין – נ-ק-פ

(2) מִשְׁקַל הַקְטָלָה

(3) מִשְׁקַל הַקְטָל. הַמְשׁוֹתֵף: שְׁמוֹת פְּעוּלָה שֶׁל בְּנִיין הַפְּעִיל.

ב. (1) יִיצוֹר, זִיהוּם, בְּזָבוּז, בִּירוּא, תִּפְקוּד

(2) בְּנִיין פִּיעֵל

ג. (1) תְּזוּנָה – ז-י-ו-נ

(2) תְּעוּזָה – גְּזַרְת עִיע

17. א. (1) הַמְשַׁמְעוֹת הַמְשׁוֹתֵפֶת: הַקְטָנָה

(2)

שׁוֹרֵשׁ וּמִשְׁקַל	בְּסִיס וְצוּרֵן סוֹפִי
קְטַנָּטוֹן	בִּיתוֹן
פְּעֻטוֹט	מְדוּרְנָת
זְעָרוֹר	בְּרַנְשׁוֹן
	אִישׁוֹן

ב. משפּט I: סוּג הַצּוּרֵן – צוּרֵן גְזִירָה משמעותו: שֵׁם תּוֹאֵר

משפּט II: סוּג הַצּוּרֵן – צוּרֵן נְטִייה משמעותו: שִׁיבוֹת (שְׁלִי)